

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. birželio 7 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukavinienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Egidijos Tamošiūnienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos** kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 30 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos antstolės Astos Rimaitės-Žičkuvienės pareiškinį dėl sprendimo neįvykdymo pasekmių taikymo ir baudos skyrimo, **sinteresuoti asmenys** uždaroji akcinė bendrovė „Minsita“, P. D., Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių privalomojo nurodymo neįvykdymo teisinius padarinius, taip pat prejudicinius faktus ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą vykdymo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja antstolė A. Rimaitė-Žičkuvienė pateikė teismui keturis pareiškimus dėl privalomųjų nurodymų neįvykdymo pasekmių taikymo bei baudos skyrimo, kuriais prašo:
 - 2.1. leisti taikyti privalomajame nurodyme Nr. PNSSP-30-180521-00034 nustatytas pasekmes, t. y. leisti **sinteresuotam asmeniui** Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – ir Inspekcija) pačiai nugriauti savavališkai statomą neypatingąjį statinį – vieno buto gyvenamąjį namą (pirmasis statinys) žemės sklype, esančiame (*duomenys neskelbtini*), dėl kurio statybos 2018 m. gegužės 18 d. surašytas savavališkos statybos aktas Nr. SSA-30-180518-00030, ir sutvarkyti statybvieta, išieškoti visas patirtas išlaidas iš **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“ (skolininkė vykdymo procese), taip pat skirti **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“ vadovui P. D. baudą iki 300 Eur už kiekvieną neįvykdymo dieną valstybės naudai;
 - 2.2. leisti taikyti privalomajame nurodyme Nr. PNSSP-30-180521-00035 nustatytas pasekmes, t. y. leisti Inspekcijai pačiai nugriauti savavališkai statomą neypatingąjį statinį – vieno buto gyvenamąjį namą (antrasis statinys) žemės sklype, esančiame (*duomenys neskelbtini*), dėl kurio statybos 2018 m. gegužės 17 d. surašytas savavališkos statybos aktas Nr. SSA-30-180517-00026, ir sutvarkyti statybvieta, išieškoti visas patirtas išlaidas iš **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“, taip pat skirti **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“ vadovui P. D. baudą iki 300 Eur už kiekvieną neįvykdymo dieną;
 - 2.3. leisti taikyti privalomajame nurodyme Nr. PNSSP-30-180521-00033 nustatytas pasekmes, t. y. leisti Inspekcijai pačiai nugriauti savavališkai statomą neypatingąjį statinį – vieno buto gyvenamąjį namą (antrasis statinys) žemės sklype, esančiame (*duomenys neskelbtini*), dėl kurio statybos 2018 m. gegužės 18 d. surašytas savavališkos statybos aktas Nr. SSA-30-180517-00027, ir sutvarkyti statybvieta, išieškoti visas patirtas išlaidas iš **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“, taip pat skirti **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“ vadovui P. D. baudą iki 300 Eur už kiekvieną neįvykdymo dieną;
 - 2.4. leisti taikyti privalomajame nurodyme Nr. PNSSP-30-180521-00032 nustatytas pasekmes, t. y. leisti Inspekcijai pačiai nugriauti savavališkai statomą neypatingąjį statinį – vieno buto gyvenamąjį namą (pirmasis statinys sklype) žemės sklype, esančiame (*duomenys neskelbtini*), dėl kurio statybos 2018 m. gegužės 18 d. surašytas savavališkos statybos aktas Nr. SSA-30-180518-00032, ir sutvarkyti statybvieta, išieškoti visas patirtas išlaidas iš **sinteresuoto asmens** UAB „Minsita“ ir skirti UAB „Minsita“ vadovui P. D. baudą iki 300 Eur už kiekvieną neįvykdymo dieną.
3. Pareiškėja nurodė, kad vykdant vykdomąsias bylas Nr. 0075/18/01199, Nr. 0075/18/01200, Nr. 0075/18/01201, Nr. 0075/18/01202 dėl įpareigojimo skolininkei UAB „Minsita“ pašalinti savavališkos statybos padarinius 2018 m. gruodžio 27 d. buvo surašyti Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktai Nr. S-18-75-8365, Nr. S-18-75-8367, Nr. S-18-75-8368, Nr. S-18-75-8369. Pareiškėjos teigimu, 2019 m. sausio 25 d. išieškotojos Inspekcijos prašymu visos vykdomosios bylos buvo sustabdytos, o 2021 sausio 14 d. buvo gautas išieškotojos prašymas atnaujinti vykdymo veiksmus vykdomosiose bylose. Pareiškėja 2021 sausio 14 d. surašė Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktus Nr. S-21-75-685, Nr. S-21-75-688, Nr. S-21-75-691 ir Nr. S-21-75-694, juose konstatavo, kad skolininkė UAB „Minsita“ privalomųjų nurodymų neįvykdė.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Klaipėdos apylinkės teismas 2021 m. liepos 5 d. nutartimi pareiškėjos antstolės A. Rimaitės-Žičkuvienės pareiškimų netenkino.
5. Teismas nustatė, kad skolininkė vykdymo procese UAB „Minsita“ statė devynis nesudėtingųjų statinių kategorijos statinius, dėl jų buvo surašyti devyni savavališkos statybos aktai, o jų pagrindu – devyni privalomieji nurodymai, nes Inspekcijos patikrinimo metu statiniai neatitiko vieno iš nesudėtingųjų statinių kategorijai priskiriamų statinių kriterijų, t. y. nesudėtinguosiuose statiniuose atstumas tarp atraminių konstrukcijų neturi viršyti 6 metrų. Tačiau teismas nustatė, kad priverstinai vykdyti buvo pateikti tik šeši iš devynių surašytų privalomųjų nurodymų.
6. Teismas taip pat nustatė, kad savavališkos statybos aktų pagrindu suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ atžvilgiu buvo pradėta administracinio nusižengimo teiseną, tačiau Klaipėdos apylinkės teismo 2018 m. spalio 31 d. nutarimu administracinio nusižengimo byloje Nr. A14-1242-586/2018 byla buvo nutraukta, nes institucija, surašiusi administracinio teisės pažeidimo protokolą, nepateikė nenuginčijamų įrodymų, kurie leistų daryti pagrįstą išvadą apie padarytą nusižengimą. Klaipėdos apygardos teismas 2019 m. sausio 4 d. nutartimi administracinio nusižengimo byloje [Nr. AN2-12-382/2019](#) pirmosios instancijos teismo nutarimą paliko nepakeistą.
7. Teismas nurodė, kad Inspekcija 2019 m. sausio 24 d. pateikė antstolei prašymą sustabdyti vykdomąsias bylas tuo pagrindu, jog Inspekcija atliks pakartotinį faktinių aplinkybių patikrinimą siekdama įvertinti surašytų administracinių aktų skolininkei pagrįstumą. Todėl teismas sutiko su suinteresuotų asmenų UAB „Minsita“ ir P. D. paaiškinimais, kad jie galėjo tikėtis, jog Inspekcija pakeis savo priimtus sprendimus.
8. Teismas nustatė, kad Inspekcija 2020 m. vasario 25 d. faktinių duomenų patikrinimo aktu Nr. FAK-351 konstatavo, jog du iš šešių privalomųjų nurodymų įvykdyti ir šių privalomųjų nurodymų vykdymas vykdomosiose bylose Nr. 0075/18/01198 ir Nr. 0075/18/01197 nutrauktas Inspekcijai nustatius privalomųjų nurodymų įvykdymą. Teismas pažymėjo, kad skolininkė kategoriškai nesutiko, jog atliko veiksmus, kuriais įvykdė vykdomosiose bylose Nr. 0075/18/01198 ir Nr. 0075/18/01197 priverstinai vykdomus privalomuosius nurodymus, ir nuo pat 2018 metų, kai buvo surašyti privalomieji nurodymai, laikėsi nuoseklios pozicijos, kad statybą vykdo vadovaudamasi techninių projektų sprendimais.
9. Atsižvelgdamas į 2015 metų UAB „Progresyvūs projektai“ dviejų II grupės nesudėtingųjų vieno buto gyvenamųjų namų (*duomenys neskelbtini*), supaprastintą statybos projektą Nr. TP 16.02.07; trijų II grupės nesudėtingųjų vieno buto gyvenamųjų namų (*duomenys neskelbtini*), supaprastintą statybos projektą Nr. SPP-15.02.19 ir dviejų II grupės nesudėtingųjų vieno buto gyvenamųjų namų (*duomenys neskelbtini*), supaprastintą statybos projektą Nr. TP 16.02.08, teismas nurodė, kad visuose devyniuose techniniuose projektuose yra atraminių konstrukcijų išdėstymo schemas, kurių sprendiniuose nurodyta įrengti metalines sijas bei aiškiai nurodytos jų įrengimo vietos.
10. Teismas, įvertinęs bylos medžiagą, dalyvaujančių byloje asmenų išdėstytas aplinkybes ir žodžiu teisme duotus paaiškinimus, konstatavo, kad neturi pagrindo sutikti su Inspekcijos nurodyta aplinkybe, jog patikrinimo metu Inspekcija pagrįstai konstatavo, kad žemės sklypuose (*duomenys neskelbtini*), UAB „Minsita“ statomi ne nesudėtingųjų statinių kategorijos, o neypatingųjų statinių kategorijos keturi statiniai ir tokia statyba yra savavališka, nes atliekama neturint statybą leidžiančio dokumento.
11. Teismas pažymėjo, kad patikrinimo metu statiniai buvo tik pradėti statyti, o faktinių duomenų tikrinimo vietoje metu buvo užfiksuoti statinių pamatai. Įvertinęs bylos medžiagą, teismas padarė išvadą, kad bylos nagrinėjimo metu techniniuose projektuose nustatyti sprendiniai nėra visiškai įgyvendinti, todėl šiuo metu nėra jokių objektyvių duomenų apie tai, jog statiniai statomi nesilaikant techninių projektų sprendinių ir baigus jų statybą neatitiks nesudėtingųjų statinių požymių. Teismas nusprendė, kad priešingas byloje nustatytų aplinkybių vertinimas neatitiktų teisingumo, protingumo ir proporcingumo kriterijų, todėl nurodė neturintis pagrindo konstatuoti, kad UAB „Minsita“ neįvykdė privalomųjų nurodymų nesant objektyvių priežasčių.
12. Klaipėdos apygardos teismas 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą, priteisė iš suinteresuoto asmens Inspekcijos suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ naudai 400 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.
13. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su suinteresuoto asmens Inspekcijos argumentu, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė dėl privalomųjų nurodymų teisėtumo, t. y. dėl to, ar Inspekcija pagrįstai nustatė savavališkos statybos faktą, taip nukrypdamas nuo nagrinėjamos bylos dalyko. Teismas nurodė, kad Klaipėdos apygardos teismas administracinio nusižengimo byloje [Nr. AN2-12-382/2019](#), sprenddamas klausimą dėl UAB „Minsita“ atsakomybės už administracinius nusižengimus, užfiksuotus 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. gegužės 18 d. savavališkos statybos aktuose, be kita ko, vertino minėtuose aktuose Inspekcijos užfiksuotų pažeidimų pagrįstumą. Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju byloje sprendžiamas klausimas dėl leidimo taikyti privalomuosiuose nurodymuose nustatytas pasekmes. Teismas nurodė, kad privalomieji nurodymai priimti Inspekcijos 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. gegužės 18 d. savavališkos statybos aktų pagrindu, todėl Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartyje nustatytos aplinkybės laikytinos prejudiciniais faktais šioje byloje.
14. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymėjo, kad skolininkė UAB „Minsita“ savoatsikirtimus dėl ginčo privalomųjų nurodymų neįvykdymo grindė Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartyje nustatytomis aplinkybėmis, įskaitant tai, kad Inspekcija nepagrįstai nustatė savavališką statybą, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai vertino aplinkybes, susijusias su savavališka statyba. Teismo vertinimu, nors privalomieji nurodymai nėra panaikinti, tačiau, sprenddamas klausimą dėl leidimo Inspekcijai šalinti savavališkos statybos padarinius, teismas negali nevertinti įsiteisėjusiu teismo procesiniu sprendimu nustatytų prejudicinių faktų, susijusių su privalomųjų nurodymų pagrįstumu. Esant priešingoms aplinkybėms, būtų pažeisti teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principai.
15. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo nustatytomis aplinkybėmis, kad nėra objektyvių duomenų apie tai, jog statiniai statomi nesilaikant techninių projektų sprendinių ir, baigus jų statybą, neatitiks nesudėtingųjų statinių požymių, todėl taip pat laikėsi pozicijos, kad UAB „Minsita“ neįvykdė privalomųjų nurodymų dėl objektyvių priežasčių.
16. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su suinteresuoto asmens Inspekcijos teiginiais, kad net ir tuo atveju, jeigu skolininkė UAB „Minsita“ vykdytų nesudėtingųjų statinių kategorijos, o ne neypatingųjų statinių kategorijos statinių statybą, ši statyba taip pat būtų laikoma savavališka, kadangi, pagal statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ 3 priedo 1.3 punktą, statant II grupės nesudėtingąjį gyvenamosios paskirties (vieno, dviejų butų) pastatą, privaloma gauti statybą leidžiantį dokumentą.
17. Teismas nurodė, kad suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ ginčo statybos darbus pradėjo 2015–2016 m., kai neturėjo pareigos gauti statybą leidžiančio dokumento pagal tuo metu galiojusį teisinį reglamentavimą.
18. Apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ prašymo priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą, taip pat įvertinęs pateikto atsiliepimo į atskirąjį skundą turinį ir apimtį, kilusio ginčo pobūdį, taikytas teisės normas, keltų klausimų ir įrodinėtų aplinkybių apimtį, vadovaudamasis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ iš suinteresuoto asmens Inspekcijos priteistinių išlaidų už advokato teises paslaugas dydį sumažino iki 400 Eur.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo Inspekcija prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartį ir grąžinti bylą

iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, taip pat priteisti suinteresuoto asmens Inspekcijos naudai pagal minėtą Klaipėdos apygardos teismo nutartį suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ naudai sumokėtus 400 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 19.1. Teismas netinkamai taikė ir aiškino Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio bei Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 771 straipsnio nuostatas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos dėl pasekmių taikymo ir baudų skyrimo už privalomųjų nurodymų nevykdymą, kadangi atsisakė tenkinti antstolės pareiškimus dėl pasekmių taikymo ir baudos skyrimo, motyvuodamas tuo, jog privalomieji nurodymai neįvykdyti dėl objektyvių priežasčių, taip pat nėra duomenų, kad ginčo statiniai baigus statybą neatitiks nesudėtingųjų statinių požymių. Taip teismas iš esmės kvestionavo suinteresuoto asmens Inspekcijos konstatuotą savavališką statybą ir privalomųjų nurodymų pagrįstumą bei teisėtumą, nors savavališkos statybos aktai ir jų pagrindu surašyti privalomieji nurodymai yra galiojantys ir vykdytini, o jų teisėtumas nebuvo ginčijamas teisme.
- 19.2. Teismas objektyvia priežastimi nevykdyti privalomųjų nurodymų iš esmės laikė aplinkybę, kad UAB „Minsita“ nevykdė savavališkos statybos, nors tokia aplinkybė pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio nuostatas nėra būdas šalinoti savavališkos statybos padarinius, taip pat pagal kasacinio teismo praktiką nelaikytina objektyvia priežastimi, nepriklausančia nuo skolininko valios, lemiančia privalomųjų nurodymų nevykdymą ir leidžiančia atleisti skolininką nuo [CPK](#) 771 straipsnyje reglamentuoto pasekmių taikymo ir baudos skyrimo.
- 19.3. Byloje nėra ginčo, kad privalomieji nurodymai neįvykdyti. Šią aplinkybę patvirtino pats suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“, taip pat tai nustatė ir teismai. Tačiau teismai klaidingai vertino, kad privalomieji nurodymai neįvykdyti nesant suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ kaltės, o tokį nevykdymą lėmė objektyvi priežastis, t. y. jog suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ iš viso nevykdė savavališkos statybos. Teismai, sprenddami dėl pasekmių taikymo ir baudos skyrimo, neturėjo teisinio pagrindo vertinti savavališkos statybos nustatymo fakto teisėtumo ir pagrįstumo, o kvestionuodami savavališkos statybos faktą ir privalomųjų nurodymų pagrįstumą nukrypo nuo nagrinėjamos bylos dalyko. Tiek savavališkos statybos aktai, tiek šių aktų pagrindu surašyti privalomieji nurodymai yra teisėti ir galiojantys, jų teisėtumas nebuvo ginčijamas teisme, todėl nagrinėjamoje byloje teismai neturėjo pagrindo vertinti šių aplinkybių.
- 19.4. Nagrinėjamu atveju savavališkos statybos padariniai nebuvo šalinami nė vienu iš Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatyme nustatytų būdų. Suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ nesiėmė jokių veiksmų statybą leidžiantiems dokumentams gauti, todėl egzistavo pagrindas skirti suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ baudą už privalomųjų nurodymų nevykdymą, taip pat leisti taikyti privalomųjų nurodymų nevykdymo pasekmes, kadangi toks nevykdymas buvo sąmoningas, išimtinai priklausantis nuo suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ valios, nulėmtas jos vertinimo, kad ji nevykdė savavališkos statybos, o tokia aplinkybė nelaikytina objektyvia priežastimi atleisti ją nuo [CPK](#) 771 straipsnio 6 dalyje nustatytos baudos skyrimo.
- 19.5. Teismas nepagrįstai kaip prejudicinių faktų rėmėsi administracinio nusizengimo byloje nustatytais aplinkybėmis dėl savavališkos statybos fakto nustatymo, nors pagal [CPK](#) 182 straipsnio nuostatas ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką prejudiciniais faktais laikomi administracinio nusizengimo byloje nustatyti administracinio nusizengimo padariniai bei administracinį nusizengimą padaręs asmuo.
- 19.6. Administracinio nusizengimo byloje vertintas savavališkos statybos konstatavimo faktas ir privalomųjų nurodymų pagrįstumas taip pat nesudaro pagrindo remtis administracinių nusizengimų bylas nagrinėjusių teismų nustatytais aplinkybėmis, kadangi šių Inspekcijos surašytų administracinių aktų teisėtumo ir pagrįstumo klausimas nebuvo sprendžiamas teisme teisės aktų nustatyta tvarka, o bylą nagrinėjant administracinių nusizengimų teisenos tvarka šių administracinių aktų teisėtumo ir pagrįstumo klausimai nėra sprendžiami.
- 19.7. Lingvistiškai aiškinant [CPK 182 straipsnio](#) 2 punkto nuostatas galima pagrįstai teigti, kad prejudiciniais faktais laikytinos aplinkybės nustatytos civilinėje ar administracinėje byloje, tuo tarpu nagrinėjamu atveju pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai rėmėsi administracinio nusizengimo byloje nustatytais aplinkybėmis, todėl nagrinėjamoje byloje netinkamai taikė šią procesinę normą ir administracinio nusizengimo byloje nustatytos aplinkybės nelaikytinos prejudicinėmis [CPK 182 straipsnio](#) 2 punkto nuostatos prasme. [CPK 182 straipsnio](#) 3 punkte yra įtvirtintas baudžiamosios ir administracinio nusizengimo bylose nustatytu faktų preiudicalumas, todėl būtent šia nuostata ir reikia vadovautis vertinant, ar administracinio nusizengimo byloje nustatytos aplinkybės yra prejudicinės. [CPK 182 straipsnio](#) 3 punkte įtvirtinta, kad prejudiciniais faktais laikomi asmens nusikalstamų veikų padariniai, nustatyti įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu baudžiamojame byloje, ar administracinio nusizengimo padariniai, nustatyti įsiteisėjusiu teismo nutarimu.
- 19.8. Tačiau nagrinėjamu atveju [CPK 182 straipsnio](#) 3 punkto nuostatos taip pat nėra taikytinos. Kaip matyti iš šios nuostatos, taip pat Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, administracinio nusizengimo byloje prejudiciniais faktais laikytini tik konstatuoti administracinio nusizengimo padariniai, taip pat administracinį nusizengimą padaręs asmuo, o kiti nustatyti faktai neturi prejudicinės galios civilinėje byloje. Tačiau teismai prejudiciniu faktu laikė administracinio nusizengimo byloje nustatytą aplinkybę, kad UAB „Minsita“ nevykdė savavališkos statybos, be to, apeliacinės instancijos teismas, nesukonkretindamas aplinkybių, nurodė, kad Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartyje administracinio nusizengimo byloje nustatytos aplinkybės laikytinos prejudiciniais faktais nagrinėjamoje byloje.
- 19.9. Ginčas dėl savavališkos statybos konstatavimo bei privalomųjų nurodymų pagrįstumo yra civilinio pobūdžio, todėl tiek pačios savavališkos statybos konstatavimo teisėtumo, tiek savavališkos statybos padarinių klausimas turi būti sprendžiami pagal civilinio proceso ir statybos valstybinę priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, o administracinio nusizengimo byloje nustatytos ir vertintos aplinkybės negali būti laikomos prejudicinėmis civilinės bylos kontekste, kadangi administracinės atsakomybės traukiamos UAB „Minsita“ veiksmams buvo tiriami ir vertinami Lietuvos Respublikos administracinių nusizengimų kodekso kontekste, o ne civilinio proceso ir statybos valstybinę priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų aspektu.
- 19.10. Apeliacinės instancijos teismas byloje, kuri buvo nagrinėjama pagal [CPK](#) VI dalies nuostatas dėl pasekmių taikymo ir baudos skyrimo už privalomųjų nurodymų nevykdymą, nesivadovavo [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalimi, kurioje įtvirtinta, kad nagrinėjant pareiškimus šios kategorijos bylose vykdomo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos, todėl nepagrįstai iš Inspekcijos suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ priteisė apeliacinės instancijos teisme pastarosios patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Apeliacinės instancijos teismas, priteisdamas iš Inspekcijos bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, vadovavosi [CPK](#) 443 straipsnio 6 dalies, 93 straipsnio ir 98 straipsnio nuostatomis, tačiau teismas šias normas taikė netinkamai, o vietoje jų turėjo būti taikoma [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalis.
20. Suinteresuoti asmenys UAB „Minsita“ ir P. D atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir priteisti iš suinteresuoto asmens Inspekcijos bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 20.1. Kasacinio teismo praktikoje administracinių nusizengimų bylose nustatytos faktinės aplinkybės taip pat pripažįstamos prejudiciniais faktais civilinėse bylose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-319-421/2020](#)).
 - 20.2. [CPK 182 straipsnio](#) 3 punkte nustatyta, kad nereikia i?rodinė?ti administracinio nusizengimo padarinių?, nustatytu? įsiteisėjusiu teismo nutarimu. Nors šioje teisės normoje tiesiogiai minima tik tai, kad civilinėje byloje nereikia i?rodinė?ti kitoje byloje nustatytu? administracinio nusizengimo padarinių?, tačiau, vadovaujantis kasacinio teismo formuojama praktika, administracinio nusizengimo padariniai yra neatsiejami nuo paties administracinio nusizengimo pripažinimo teismo nutarimu, todėl civilinėje byloje nereikia i?rodinė?ti ir paties administracinio nusizengimo ar jo nebuvimo fakto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-270-915/2018](#), 23 punktas).

- 20.3. Administracinio nusižengimo byla? nagrinėję teismai vertino suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ elgesio teisėtumą, t. y. ar vykdomuose statybos darbuose yra administracinio nusižengimo, nustatyto Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 56 straipsnio 3 dalyje, požymių. Teismai taip pat vertino savavališkos statybos aktuose suinteresuoto asmens Inspekcijos užfiksuotų pažeidimų (savavališkos statybos fakto) pagrįstumą ir konstatavo, kad 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. gegužės 18 d. Inspekcija nepagrįstai suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ surašė devynis savavališkos statybos aktus, kurie iš esmės yra neteisėti, o paties suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ veiksmuose nėra savavališkos statybos, kaip Statybos įstatymo 56 straipsnio 3 dalyje nustatyto administracinio nusižengimo, požymių. Taigi, Inspekcijos surašyti savavališkos statybos aktais konstatuoti savavališkos statybos faktai buvo paneigti administracinio nusižengimo byloje įsiteisėjusiu procesiniu sprendimu.
- 20.4. Nagrinėjamu atveju civilinėje byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl leidimo taikyti Inspekcijos privalomuosiuose nurodymuose nustatytas pasekmes. Tačiau šie privalomieji nurodymai priimti minėtų savavališkos statybos aktų pagrindu. Tai reiškia, kad išnagrinėtoje administracinio nusižengimo byloje ir šioje byloje įrodinėjimo dalykas iš esmės sutampa, nes privalomieji nurodymai, kaip vykdomieji dokumentai, Inspekcijos buvo surašyti savavališkos statybos aktų, kuriais neteisingai konstatuotas savavališkos statybos faktas, pagrindu.
- 20.5. [CPK 771 straipsnio](#) nustatyta tvarka bauda skolininkui už sprendimų?, įpareigojančių atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, ir privalomųjų nurodymų? neįvykdymą teismo skiriama kaltės pagrindu. Todėl tenkinti antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo skolininkui tokiu atveju teismas turėtų tik nustatęs, kad sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, ar privalomasis nurodymas yra neįvykdytas dėl skolininko kaltės, t. y. nėra objektyvių? priežasčių, nepriklausančių nuo skolininko, lemiančių toki? neįvykdymą. [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalies normos negalima interpretuoti formaliai, nesiremiant teisingumo ir protingumo principais, neatsižvelgiant i? baudos skyrimo tikslus bei paskirti?, neįvertinus kitų? individualių? bylos aplinkybių. Sprendamas atsakomybės už privalomųjų nurodymų? neįvykdymą klausimas?, teismas turėjo išsiaiškinti ir išsiaiškino visas aplinkybes, dėl kurių? vykdomieji dokumentai yra neįvykdomi, taip pat įvertinti suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ elgesį vengiant šalinti savavališkos statybos padarinius.
- 20.6. Ypatingosios teisenos bylos yra nedispozityviosios, t. y. jose teismas turi būti aktyvus, todėl teismo atliekamas įrodymų vertinimas ypatingosios teisenos bylose turi atitikti šių bylų specifiką, kuri lemia aktyvų teismo vaidmenį. Nors ypatingosios teisenos bylose dalyvaujantys asmenys neatleidžiami nuo pareigos nurodyti faktus ir įrodymus, juos rinkti ir pateikti, tačiau, pagal [CPK 443 straipsnio](#) 8 dalį, teismas, ypatingosios teisenos tvarka nagrinėjantis bylą, turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos bylos aplinkybės. Dėl nurodytų priežasčių pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai šioje byloje ėmėsi visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos bylos aplinkybės. Teismai detaliai išanalizavo rašytiniais įrodymais pagrįstą faktinių aplinkybių visumą ir teisingai nustatė, kad privalomieji nurodymai nebuvo įvykdyti ne dėl suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ neveikimo, o dėl objektyvių priežasčių.
- 20.7. Byloje nustatyta, kad suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ užsakymu 2015 metais UAB „Progresyvu“ projektai? parengė keturis devynių vienbučių gyvenamųjų namų techninius projektus. Vadovaudamasi šiais techninių projektų sprendiniais suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ 2015–2016 metais pradėjo devynių II grupės nesudėtingųjų statinių? statybą? ir įrengė devynių nesudėtingųjų vieno buto gyvenamųjų namų? pamatus. Toliau tęsiant statybos rangos darbus laikotarpiu nuo 2018 m. gegužės 17 d. iki 2018 m. gegužės 18 d. Inspekcija surašė devynis savavališkos statybos aktus, jais konstatavo, kad suinteresuotam asmeniui priklausančiuose sklypuose yra statomi devyni neypatingųjų statinių kategorijos nauji vieno buto gyvenamieji namai ir tokia statyba yra savavališka, nes atliekama neturint statybą? leidžiančio dokumento. Šių savavališkos statybos aktų? pagrindu 2018 m. gegužės 21 d. buvo surašyti privalomieji nurodymai pašalinti savavališkos statybos padarinius – nugriauti statomus neypatinguosius statinius. Toks Inspekcijos sprendimas buvo motyvuojamas tuo, kad ginčo statiniai tariamai neatitiko vieno iš trijų nesudėtinguosius statinius charakterizuojančių požymių, o būtent to, kad neva statomuose ginčo statiniuose atstumas tarp atraminių konstrukcijų viršija 6 metrus. Tačiau darydama šias išvadas Inspekcija suklydo, kadangi tiek savavališkos statybos aktai, tiek privalomieji nurodymai buvo surašyti Inspekcijos specialistams tik preliminariai išmatavus ginčo statinių pamatų matmenis ir darant prezumpciją, kad, be išorinių išilginių sienų, ginčo statinių pirmame aukšte daugiau nebus įrengta jokių atraminių konstrukcijų, laikančių gelžbetoninių perdangų plokštes.
- 20.8. Administracinio nusižengimo byloje teismams aiškiai konstatavus privalomųjų nurodymų? ir savavališkos statybos aktų? nepagrįstumą, pareiškimus dėl pasekmių taikymo ir baudos skyrimo nagrinėję teismai pakartotinai privalomųjų nurodymų? ir savavališkos statybos aktų? teisėtumo klausimo nebetyrė ir bylos nagrinėjimo ribų? neperžengė, o tiesiog patikrinę byloje esančių rašytinių įrodymų visumą? konstatavo Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartimi nustatytus prejudicinius faktus.
- 20.9. Tiek atsiliepime i? antstolės pareiškimus, tiek 2021 m. gegužės 5 d. rašytiniuose paaiškinimuose Inspekcija laikėsi kategoriškos pozicijos ir i?rodinė?jo, kad jos atstovai neva pagrįstai konstatavo, jog skolininke? 2016 metais pradėjo statyti ne nesudėtingųjų statinių kategorijos, o neypatingųjų statinių kategorijos ginčo statinius ir tokia statyba yra savavališka, nes atliekama neturint statybą? leidžiančio dokumento. Kadangi pati Inspekcija byloje iš esmės i?rodinė?jo tik privalomųjų nurodymų? teisėtumą ir aplinkybes, kad ginčo statiniai priklauso neypatingųjų statinių kategorijai, Klaipėdos apygardos teismas 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartimi pagrįstai ištyrė bei vertino šias aplinkybes, kurios sudarė pagrindą atleisti skolininkę nuo baudos ar kitokių privalomųjų nurodymų neįvykdymo pasekmių taikymo.
- 20.10. Nors privalomieji nurodymai ir savavališkos statybos aktai formaliai liko galioti, jų? priėmimo pagrįstumo ir teisėtumo klausimas buvo ištirtas teismams nagrinėjant administracinio nusižengimo byla? iš esmės, todėl jų? vėlesnis ginčijimas suinteresuotiems asmenims nebetojo prasmės. Be to, suinteresuoti asmenys pagrįstai galėjo tikėtis, kad Inspekcija pati pakartotinai patikrins ir panaikins savo anksčiau priimtus nepagrįstus sprendimus, nes po teismo 2019 m. sausio 4 d. nutarties paskelbimo Inspekcija pateikė antstolei prašymą sustabdyti vykdomąsias bylas tuo pagrindu, jog Inspekcija atliktų? pakartotini? faktinių? aplinkybių patikrinimą, siekdama įvertinti surašytų administracinių? aktų? pagrįstumą. Tačiau, užuot patikrinusi surašytų administracinių? aktų? pagrįstumą, Inspekcija surašė du aktus, kuriais konstatavo, kad privalomieji nurodymai pašalinti savavališkos statybos padarinius Nr. PNSSP-30-180521-00039 ir Nr. PNSSP-30-180521-00040 yra įvykdyti, o kiti privalomieji nurodymai dėl Tove's gatvėje Nr. 2 ir Tove's gatvėje Nr. 3 statomų? keturių ginčo statinių?, kurių? buvo pastatyti tik pamatai? perimetrai, neva liko neįvykdyti.
- 20.11. Suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ neatliko jokių? veiksmų?, kurie Inspekcijos pagrįstai galėtų būti vertinami kaip savavališkos statybos padarinių? pašalinimas (administracinių? aktų? įvykdymas), nes tokia prievole? skolininkei buvo nustatyta nepagrįstai. Skolininke? po savavališkos statybos aktų? bei privalomųjų nurodymų? pašalinti savavališkos statybos padarinius surašymo toliau vykdė statinių? statybą? pagal parengtus techninius projektus, kurių? visu? sudedamoji dalis buvo ir yra atraminių? konstrukcijų išdėstymo schema. Vadovaujantis parengta atraminių? konstrukcijų išdėstymo schema, visuose devyniuose statiniuose buvo nustatyta įrengti metalines sijas, kurios atlieka laikančiosios konstrukcijos funkcijas. Todėl Klaipėdos apygardos teismas 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartimi teisingai nustatė, kad jokie nauji laikančiųjų konstrukcijų „vedimai“ nebuvo padaryti, nes atraminės konstrukcijos buvo nurodytos techninių? projektų? sprendiniuose, kurių? visu? sudedamoji dalis yra atraminių? konstrukcijų išdėstymo schema.
- 20.12. Kadangi pati Inspekcija pripažino, kad suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ „įvykdė“ privalomuosius nurodymus pašalinti savavališkos statybos padarinius Nr. PNSSP-30-180521-00039 ir Nr. PNSSP-30-180521-00040, natūraliame statybos procese įgyvendindama 2015 metais parengtų? techninių? projektų? sprendinius, Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartyje dėstomos išvados laikytinos visiškai pagrįstomis.
- 20.13. Kasacinis teismas savo praktikoje yra pasisakęs, kad sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ypatingosios teisenos bylose galioja kitokia nei ginčo teisenos atveju taisyklė? – kiekvienas byloje dalyvaujantis asmuo pats atsako už savo išlaidas ir jos

nėra atlyginamos ([CPK 443 straipsnio](#) 6 dalis). Įstatyme nurodyta išimtis, kad tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba jų interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtas bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškimas (skundas) atmestas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-80-695/2020](#)). Todėl apeliacinės instancijos teismas teisingai paskirstė bylinėjimosi išlaidas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo, sprendžiančio pasekmių dėl privalomojo nurodymo nevykdymo taikymo, teisės vertinti privalomojo nurodymo pagrįstumą ir teisėtumą

21. Byloje keliamas klausimas dėl teismo teisės vertinti privalomojo nurodymo pagrįstumą ir teisėtumą teismui sprendžiant klausimą dėl pasekmių už jo nevykdymą taikymo, kai savavališkos statybos aktas ir jo pagrindu priimtas privalomasis nurodymas nebuvo ginčytas teismine tvarka, taip pat dėl administracinio nusižengimo byloje konstatuotų faktinių aplinkybių prejudicijos civilinėje byloje.
22. Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Inspekcijos pareigūnas, nustatęs, kad statyba yra savavališka, surašo savavališkos statybos aktą, kuris įteikiamas pasirašytinai, registruotu laišku arba kitu tinkamu būdu teisės aktų nustatyta tvarka statytojui, o jeigu jo nėra, – statinio ar jo dalies savininkui, valdytojui ar naudotojui; žemės sklypo ar jo dalies, kurioje nustatyta savavališka statyba, savininkui, valdytojui ar naudotojui. Inspekcijos pareigūnas per 10 darbo dienų nuo savavališkos statybos akto surašymo dienos pateikia pirmiau nurodytam asmeniui privalomąjį nurodymą dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 2 dalis).
23. Privalomasis nurodymas – tai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą ar statybos valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos ar pareigūno įpareigojimas viešojo administravimo subjektui, kitam juridiniam asmeniui ar jo padaliniiui, kitai juridinio asmens statuso neturinčiai organizacijai ar jos padaliniiui, fiziniam asmeniui per nustatytą terminą pateikti dokumentus, informaciją, pašalinti teritorijų planavimą ar statybą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, panaikinti ar pakeisti neteisėtai priimtą administracinį sprendimą, atlikti kitus šiame įstatyme nurodytus veiksmus (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 2 straipsnio 2 dalis). Privalomieji nurodymai dėl statybos patikrinimo metu nustatytų pažeidimų pašalinimo, statybos sustabdymo, savavališkos statybos padarinių pašalinimo yra vykdomieji dokumentai, vykdomi [CPK](#) nustatyta tvarka (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 11 straipsnio 10 dalis, 13 straipsnio 6 dalis, 14 straipsnio 8 dalis).
24. Kaip minėta, savavališkos statybos faktas yra konstatuojamas savavališkos statybos aktu. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad savavališkos statybos akte, viena vertus, nurodomi faktiniai duomenys apie statybos darbus ir jų rezultatus, atliktų darbų pobūdį, kiekiai ir apimtys, bet greta to atliekamas teisinis jų įvertinimas: atskleidžiami pažeidimai, jų pobūdis, administracinės atsakomybės taikymas. Šių faktinių duomenų suradimas, užfiksavimas, jų egzistavimo fakto, jų apimčių (laiko, erdvės ir kitais požūriais) nustatymas ir sulyginimas su tuo, ar faktiniai duomenys atitinka *a priori* (iš anksto) nustatytus teisės aktų reikalavimus, yra faktų teisinis vertinimas. Tokio turinio išvados yra ne vien faktinio, bet ir teisinio turinio. Jeigu su faktu ir jo teisiniu įvertinimu asmeniui atsiranda tam tikri įpareigojimai, suvaržymai, ribojimai, netekimai ar panašios teisinės pasekmės, tai akivaizdu, kad tokių faktinių ir teisinių aplinkybių nustatymas turi reikšmę asmens teisėms ar pareigoms (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-19-695/2020, 34 punktas). Todėl kasacinis teismas yra konstatavęs, kad reikalavimas panaikinti savavališkos statybos aktą atitinka įstatymo nuostatas, jog į teismą turi teisę kreiptis asmuo, kurio teisės ar teisėti interesai pažeidžiami ([CPK 5 straipsnio](#) 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-19-695/2020](#), 37 punktas).
25. Taigi, remiantis minėta kasacinio teismo praktika, darytina išvada, kad savavališkos statybos aktai gali būti savarankišku civilinės bylos nagrinėjimo dalyku, o asmuo, nesutikdamas su jo atžvilgiu priimtu savavališkos statybos aktu ir jo pagrindu priimtu privalomuoju nurodymu, savo galimai pažeistas teises turėtų ginti teismine tvarka.
26. Inspekcija kasaciniame skunde teigia, kad bylą nagrinėję teismai peržengė bylos dėl pasekmių už privalomojo nurodymo nevykdymą taikymo nagrinėjimo ribas ir nepagrįstai kvestionavo jos konstatuotą savavališką statybą ir privalomųjų nurodymų pagrįstumą bei teisėtumą, nors savavališkos statybos aktai ir jų pagrindu surašyti privalomieji nurodymai yra galiojantys ir vykdytini, o jų teisėtumas nebuvo ginčijamas teisme.
27. Nagrinėjamu atveju byloje nėra ginčo dėl to, kad Inspekcijos priimti savavališkos statybos aktai ir jų pagrindu priimti privalomieji nurodymai suinteresuotų asmenų UAB „Minsita“ ir P. D. nebuvo ginčyti teismine tvarka. Priešingai, suinteresuoti asmenys UAB „Minsita“ ir P. D. atsiliepime į kasacinį skundą laikosi pozicijos, kad savavališkos statybos aktų priėmimo pagrįstumo ir teisėtumo klausimas buvo ištirtas teismams nagrinėjant administracinio nusižengimo bylą?, todėl jų vėlesnis ginčijimas suinteresuotiems asmenims nebeteiko prasmės.
28. [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta, kad jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojęs skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tik pats skolininkas, ar sprendimas, įpareigojęs pašalinti statybos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus padarinius, arba jeigu per nustatytą terminą neįvykdytas privalomasis nurodymas ar neįvykdomas privalomasis nurodymas, kurio įvykdymo terminas nenustatytas, surašytą aktą antstolis perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo arba privalomojo nurodymo neįvykdė, gali jam skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą arba privalomąjį nurodymą dieną išieškotojo naudai.
29. Remiantis formuojama kasacinio teismo praktika, kai yra sprendžiamas klausimas dėl [CPK 771](#) straipsnyje nustatytų privalomojo nurodymo neįvykdymo padarinių taikymo, visų pirma turi būti nustatytas tokio nurodymo neįvykdymo faktas bei neįvykdymo priežastys, o pagrindą skirti baudą už privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo neįvykdymą galima konstatuoti tik tuo atveju, jeigu asmuo sąmoningai nevykdo privalomojo nurodymo – nepašalina savavališkos statybos padarinių privalomajame nurodyme nurodytu būdu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-204-378/2021](#), 15 punktas).
30. Taigi, sprendžiamas dėl privalomojo nurodymo nevykdymo pasekmių taikymo teismas turi nustatyti, ar privalomasis nurodymas neįvykdytas, taip pat jo neįvykdymo priežastis ir asmens sąmoningą privalomojo nurodymo nevykdymą. Į šio klausimo sprendimą nepatenka priverstinai pateikto vykdyti vykdomojo dokumento teisėtumo vertinimas. Todėl atsižvelgiant į tai, kad privalomasis nurodymas pagal įstatymą laikytinas vykdomuoju dokumentu, vykdomu [CPK](#) nustatyta tvarka, konstatuotina, jog teismas, sprendžiamas dėl privalomojo nurodymo nevykdymo pasekmių taikymo, neturėtų kvestionuoti pateikto priverstinai vykdyti vykdomojo dokumento.

31. Nagrinėjama atveju pirmosios instancijos teismas, įvertinęs bylos medžiagą, dalyvaujančių byloje asmenų išdėstytas aplinkybes ir žodžių teisme duotus paaiškinimus, konstatavo, kad Inspekcijos priimti ginčo privalomieji nurodymai nebuvo įvykdyti. Tačiau įvertinęs priežastis, dėl kurių jie neįvykdyti, t. y. kad patikrinimo metu statiniai buvo tik pradėti statyti, o faktinių duomenų tikrinimo vietoje metu buvo užfiksuoti statinių pamatai, teismas padarė išvadą, kad bylos nagrinėjimo metu techniniuose projektuose nustatyti sprendiniai nėra visiškai įgyvendinti ir šiuo metu nėra jokių objektyvių duomenų apie tai, jog statiniai statomi nesilaikant techninių projektų sprendinių ir baigus jų statybą neatitiks nesudėtingųjų statinių požymių. Atsisivėlgdamas į tai, teismas nurodė neturintis pagrindo konstatuoti, kad suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ neįvykdė privalomųjų nurodymų nesant objektyvių priežasčių.
32. Apeliacinės instancijos teismas byloje sutiko su nurodytais pirmosios instancijos teismo argumentais ir atmetė Inspekcijos argumentus, kuriais ji teigė, kad pirmosios instancijos teismas byloje iš esmės įvertino privalomojo nurodymo pagrįstumą. Teismas pažymėjo, kad Klaipėdos apygardos teismas 2019 m. sausio 4 d. nutartyje administracinio nusizengimo byloje [Nr. AN2-12-382/2019](#), sprenddamas klausimą dėl UAB „Minsita“ atsakomybės už administracinius nusizengimus, užfiksuotus 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. gegužės 18 d. savavališkos statybos aktuose, be kita ko, vertino minėtuose aktuose Inspekcijos užfiksuotų pažeidimų pagrįstumą. Todėl apeliacinės instancijos teismas, remdamasis [CPK 182 straipsnio](#) 2 punktu, konstatavo, kad administracinio nusizengimo byloje nustatytos aplinkybės laikytinos prejudiciniais faktais nagrinėjamoje byloje.
33. [CPK 182 straipsnio](#) 2 punkte nustatyta, kad civilinėje byloje nereikia įrodinėti aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, kurioje dalyvavo tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teises pasekmes ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (prejudiciniai faktai). Pagal to paties straipsnio 3 punktą, nereikia įrodinėti asmens nusikalstamų veikų padarinių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu baudžiamojoje byloje, ar administracinio nusizengimo padarinių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo nutarimu (prejudiciniai faktai).
34. Inspekcija kasaciniame skunde taip pat teigia, kad apeliacinės instancijos teismas nagrinėjama atveju nepagrįstai rėmėsi [CPK 182 straipsnio](#) 2 punktu, todėl netinkamai taikė šią procesinę normą, kadangi administracinio nusizengimo byloje nustatytos aplinkybės nelaikytinos prejudicinėmis [CPK 182 straipsnio](#) 2 punkto nuostatos prasme. Teisėjų kolegijos vertinimu, šie Inspekcijos kasacinio skundo argumentai pripažintini pagrįstais.
35. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad įsiteisėjusio teismo nuosprendžio, priimto baudžiamojoje byloje, bei įsiteisėjusio teismo nutarimo, priimto administracinio nusizengimo byloje, atžvilgiu taikoma [CPK 182 straipsnio](#) 3 punkte įtvirtinta prejudicinių faktų taisyklė, ir atitinkamai prejudicinių faktų taisyklė, įtvirtinta [CPK 182 straipsnio](#) 2 punkte, netaikoma. Atsisivėlgiant į tai, teismo nutarimu, priimtu administracinio nusizengimo byloje, nustatytų aplinkybių prejudicialumo civilinėje byloje klausimas turi būti sprendžiamas remiantis [CPK 182 straipsnio](#) 3 punktu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-7-1075/2022](#), 24 punktas).
36. Kasacinis teismas, aiškindamas [CPK 182 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktą dėl padarinių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo nutarimu administracinio nusizengimo byloje, prejudicialumo civilinėje byloje, yra nurodęs, kad nors šioje teisės normoje tiesiogiai minima tik tai, kad civilinėje byloje nereikia įrodinėti kitoje byloje nustatytų administracinio nusizengimo padarinių, tačiau administracinio nusizengimo padariniai yra neatsiejami nuo paties administracinio nusizengimo pripažinimo teismo nutarimu, todėl civilinėje byloje nereikia įrodinėti ir paties administracinio nusizengimo fakto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-270-915/2018](#), 23 punktas).
37. Pasisakydamas dėl administracinio nusizengimo byloje konstatuotos aplinkybės, jog asmuo, atlikdamas gatvės statybos darbus, nevykdė naujo statinio statybos, prejudicialumo civilinėje byloje, kasacinis teismas, atsisivėlgdamas į ribotos prejudicinės galios principą, konstatavo, kad ši aplinkybė nėra administracinio nusizengimo padarinys, todėl nėra pagrindo tokią aplinkybę pripažinti prejudiciniu faktu civilinėje byloje. Tačiau įsiteisėjęs teismo nutarimas administracinio nusizengimo byloje ir juo nustatytos aplinkybės nagrinėjamoje civilinėje byloje vertintini kaip rašytiniai įrodymai pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-7-1075/2022](#), 29 punktas).
38. Taigi, atsisivėlgiant į pirmiau nurodytą kasacinio teismo praktiką, darytina išvada, kad nagrinėjama atveju apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė prejudiciją reglamentuojančias proceso teisės normas ir nepagrįstai pripažino, kad Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartyje administracinio nusizengimo byloje [Nr. AN2-12-382/2019](#) konstatuotos faktinės aplinkybės turi prejudicinę galią šioje civilinėje byloje. Teisėjų kolegijos vertinimu, administracinio nusizengimo byloje konstatuota aplinkybė, kad suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ nevykdė savavališkos statybos, nelaikytina administracinio nusizengimo padariniu.
39. Kita vertus, byloje priimti teismų sprendimai nebuvo grindžiami išimtinai pirmiau minėtais administracinio nusizengimo byloje priimtais teismų procesiniais sprendimais. Priešingai, byloje teismų nustatyta, kad:
 - 39.1. po minėtos Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. sausio 4 d. nutarties administracinio nusizengimo byloje [Nr. AN2-12-382/2019](#) priėmimo 2019 m. sausio 21 d. prašymu UAB „Minsita“ prašė antstolės nutraukti visus vykdymo veiksmus vykdomosiose bylose Nr. 0075/18/01198, Nr. 0075/18/01197, Nr. 0075/18/01199, Nr. 0075/18/01200, Nr. 0075/18/01201, Nr. 0075/18/01202, kaip atliekamus neturint tam nei faktinio, nei teisinio pagrindo;
 - 39.2. Inspekcija 2019 m. sausio 24 d. pateikė antstolei prašymą dėl vykdomųjų bylų sustabdymo. 2019 m. sausio 25 d. patvarkymais antstolė sustabdė vykdomąsias bylas, juose nurodė, kad buvo gautas Inspekcijos prašymas sustabdyti vykdomąsias bylas, iki bus pakartotinai atliktas faktinių aplinkybių patikrinimas, siekiant įvertinti surašytų privalomųjų nurodymų pagrįstumą;
 - 39.3. Inspekcija 2020 m. vasario 25 d. faktinių duomenų patikrinimo aktu Nr. FAK-351 konstatavo, kad du iš šešių privalomųjų nurodymų įvykdyti ir šių privalomųjų nurodymų vykdymas nutrauktas Inspekcijai nustačius privalomųjų nurodymų įvykdymą.
40. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsisivėlgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, konstatuotina, kad bylą nagrinėję teismai pagrįstai atsisivėlgė į priežastis, dėl kurių ginčo privalomieji nurodymai sprendimų priėmimo dieną buvo neįvykdyti. Taip pat teisėjų kolegija konstatuoja, kad Inspekcija byloje nepagrindė suinteresuotų asmenų sąmoningo privalomųjų nurodymų nevykdymo. Priešingai, byloje teismų nustatytos aplinkybės suteikia pagrindą daryti išvadą, kad dauguma suinteresuoto asmens UAB „Minsita“ atžvilgiu priimtų privalomųjų nurodymų buvo pripažinti įvykdytais suinteresuotam asmeniui įgyvendinus techniniuose projektuose nurodytus sprendinius. Todėl nagrinėjama atveju teismai pagrįstai konstatavo, kad suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ privalomųjų nurodymų neįvykdė dėl objektyvių priežasčių. Teismų atliktas vertinimas dėl privalomųjų nurodymų nevykdymo neperžengė įprasto priežasčių, dėl kurių nurodymai buvo nevykdomi, vertinimo ribų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo apeliacinės instancijos teisme

41. Inspekcija kasaciniame teisme taip pat teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, priteisdamas iš Inspekcijos suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą, nepagrįstai nesivadovavo [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalimi, kurioje įtvirtinta, kad nagrinėjant pareiškimus šios kategorijos bylose vykdymo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
42. Apeliacinės instancijos teismas, paskirstydamas šalių patirtas bylinėjimosi išlaidas apeliacinės instancijos teisme, nurodė, kad ypatingosios teisenos bylose išlaidų paskirstymo proceso šalims principus lemia šios teisenos specifika. Šioje teisenoje paprastai nėra priešingus interesus

turinčių šalių. Dėl to ypatingosios teisenos byloje galioja kitokia nei ginčo teisenos atveju taisyklė – kiekvienas byloje dalyvaujantis asmuo pats atsako už savo išlaidas ir jos nėra atlyginamos ([CPK 443 straipsnio](#) 6 dalis). Įstatyme nurodyta išimtis, kad tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtini yra skirtingas arba jų interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtas bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškinas atmestas.

43. Teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo atveju Inspekcija kasaciniame skunde pagrįstai nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas, skirstydamas bylinėjimosi išlaidas apeliacinės instancijos teisme, rėmėsi [CPK 443 straipsnio](#) 6 dalimi, kuri nereglamentuoja bylinėjimosi išlaidų paskirstymo teismams nagrinėjant [CPK 593 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus pareiškinus vykdymo procese. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimo paskirstymas šiuo atveju reglamentuojamas minėtoje [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalyje.
44. [CPK 593](#) straipsnyje reglamentuojama, be kita ko, antstolio teismui teikiamų pareiškimų dėl baudų skyrimo [CPK](#) VI dalyje nurodytais atvejais nagrinėjimo tvarka. Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus pareiškinus vykdymo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
45. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad, siekiant teisinio aiškumo ir atsizvelgiant į Lietuvos antstolių rūmų siūlymą, siūloma papildyti [CPK 593](#) straipsnį, reglamentuojantį pareiškimų teismui nagrinėjimą vykdymo proceso metu, ir nustatyti, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nustatytus pareiškinus skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. [CPK 593 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyti klausimai, kylančys iš vykdymo proceso, kuriuos nagrinėja teismas. Kai teismas netenkina tam tikrų antstolio prašymų vykdymo procese, nėra pagrįsta, kad skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos tokiose bylose būtų atlyginamos antstolio, kadangi pagal turinį tai yra vykdymo proceso klausimai, kuriuos privaloma spręsti teismo tvarka.
46. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2018 m. gruodžio 14 d. nutarime, pasisakydamas dėl [CPK 93](#) straipsnio 6 dalies konstitucingumo, *inter alia* (be kita ko), išaiškino, kad teisinis reguliavimas, neleidžiantis teismui, atsizvelgiant į visas bylos aplinkybes (šalių sąžiningumą, šių išlaidų pagrįstumą ir būtinumą, kitas reikšmingas aplinkybes), teisingai išspręsti bylos šalių išlaidų, *inter alia*, prieštarauja iš Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalies, konstituciniu teisinės valstybės, teisingumo principu kylančiam draudimui nustatyti toki teisini reguliavimą, kuriuo būtų paneigiami teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą; tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamas Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą dėl pažeistų teisių ar laisvių gynimo suponuojamas teisėtas lūkestis, kad teismas, teisingai ir objektyviai išnagrinėjęs jo bylą, priims motyvuotą ir pagrįstą sprendimą, *inter alia*, dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, taip sudarant prielaidas nepagrįstai riboti šią asmens konstitucinę teisę.
47. Nagrinėjamu atveju suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ patyrė bylinėjimosi išlaidų apeliaciniame teisme dėl Inspekcijos paduoto apeliacinio skundo. Teisėjų kolegijos vertinimu, byloje nenustačius suinteresuoto asmens samoningo privalomųjų nurodymų nevykdymo, taip pat konstatavus, kad privalomieji nurodymai neįvykdyti dėl objektyvių priežasčių, prie kurių prisidėjo ir pati Inspekcija, sudarvdamą suinteresuotam asmeniui lūkestį dėl priimtų privalomųjų nurodymų panaikinimo, nusprendė, kad teisingumo, protinio ir sąžiningumo principu neatitiktų [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalies aiškinimas, kuriuo vykdymo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos visais atvejais, neatsizvelgiant į šalių sąžiningumą, šių išlaidų pagrįstumą ir būtinumą, kitas reikšmingas aplinkybes. Tokiam aiškinimui nagrinėjamu atveju reikšmės turi ir aplinkybė, kad atskirajai skunda, dėl kurio padavimo suinteresuotas asmuo UAE „Minsita“ patyrė bylinėjimosi išlaidų, pateikė ne antstolis, o pati vykdymo proceso šalis, šiuo atveju – iešikotoja Inspekcija. Todėl darytina išvada, kad nors ir pritaikydamos netinkamą proceso teisės normą, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai priteisė suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą.

Dėl bylos procesinės baigties

48. Atsizvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad nors šiuo atveju teismas nepagrįstai ėmėsi vertinti Inspekcijos priimtų privalomųjų nurodymų teisėtumą, taip pat apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė prejudiciją reglamentuojančias proceso teisės normas ir nepagrįstai sprendamas bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimą rėmėsi [CPK 443](#) straipsnio 6 dalimi, vis dėlto teismas priėmė iš esmės pagrįstus sprendimus dėl antstolės pareiškimų dėl sprendimo neįvykdymo pasekmių taikymo ir baudos skyrimo netenkinimo. Todėl, teisėjų kolegijos vertinimu, pirmiau nutartyje aptarti procesiniai pažeidimai *per se* (savime) nesudaro pagrindo panaikinti iš esmės teisingų teismų procesinių sprendimų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49. Suinteresuotas asmuo UAB „Minsita“ pateikė prašymą dėl 1512,50 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo. Prie prašymo pridėjo šių išlaidų realumą pagrindžiančius dokumentus. Prašomas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydis neviršija Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu, (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7 ir 8.14 punktuose nurodytų dydžių, todėl, atsizvelgiant į šios nutarties 45–47 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą, teismų praktiką ir teisėjų kolegijos argumentus, šių išlaidų atlyginimas priteistinas suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ iš Inspekcijos.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti suinteresuotam asmeniui UAB „Minsita“ (j. a. k. 302341576) iš suinteresuoto asmens Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (j. a. k. 288600210) 1512,50 Eur (vieną tūkstantį penkis šimtus dvylika Eur 50 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukaviniėnė

Egidija Tamošiūnienė